

Sveriges Hembygdsförbund

Verksamhetsberättelse och årsredovisning 2018

Innehåll

Förord	5
Sveriges Hembygdsförbund	7
1. Organisation	8
2. Arbete inom fokusområden	11
3. Arbete med andra prioriterade frågor	13
4. Service, kommunikation och statistik	15
5. Uppföljning av motioner	16
Årsredovisning	19
Revisionsberättelse	29

Hembygdsrörelsen är en del av det levande samhället. Den skapar broar mellan det förgångna, nutiden och framtiden. Hembygdsrörelsen har ett humanistiskt och demokratiskt synsätt. Den är öppen för alla, oavsett bakgrund. Den respekterar kulturarvets skiftande former i tid och rum. Hembygdsarbetet skapar gemenskap, trygghet och identitet. Intresset för kulturarvet är drivkraften i engagemanget för hembygden. Här möts alla generationer.

SHF:s värdegrund.

FÖRORD

Våren 2018 inbjöds jag att tala om ”Hembygdsrörelsens väg framåt”. Föredraget hölls för Jönköpingsläns Hembygdsförbund på en välbesökt årsstämma i Sävsjö. Under denna inspirerande rubrik kändes det naturligt att utgå från Hembygdsrörelsens gemensamma värdegrund och vision. Visionen ”En levande hembygd öppen för alla” är framåtsyftande och inkluderande. En bra ledstjärna för den omfattande verksamhet som Hembygdsrörelsen bedriver runt om i hela landet.

Sveriges Hembygdsförbunds uppdrag är att samla, stödja och företräda hembygdsrörelsen. Det är vårt ansvar att vara organiserade på sådant sätt att vi gör bäst nytta för medlemmarna. För att utveckla organisationen och långsiktigt bibehålla ekonomisk stabilitet beslutade därför styrelsen om en organisationsförändring på kansliet. Syftet var att öka förmågan att företräda hembygdsrörelsen liksom att mer aktivt kunna samverka med kultursektorns olika aktörer och de regionala hembygdsförbunden. Organisationsförändringen är nu genomförd och vi har ett kansli som snabbare förmår ställa om verksamheten när behoven av stöd och utveckling förändras. Vi kommer att ha bättre möjligheter till satsningar som svarar mot framtida stämmobeslut och möta en ökad efterfrågan på kommunikation.

Under det gångna året har vi prioriterat arbetet med att utveckla Hembygdsportalen till ett bättre verktyg för kommunikation och digital lagringsplats för arkiv och samlingar. Det är min förhoppning att den nya portalen ska upplevas som enkel samtidigt som den är kraftfull. Kansliet har gjort ett gediget arbete för att få allt på plats och en brett sammansatt arbetsgrupp har sett till att utvecklingen leder till bästa nytta för medlemmarna.

Hembygdsrörelsens tre gemensamma fokusområden; Förenings- och demokratiutveckling, Barn och unga samt Landskapets förändring har prioriterats under året. Vi har samlat de regionala ordförandena för att tillsammans med Vuxenskolan och diskutera hur demokrati och föreningsverksamhet kan utvecklas. Medlemsfrågorna är ett mycket angeläget ämne som ventilerats. Ett aktivt arbete och idéutbyte behövs för att hitta vägarna framåt, både för att rekrytera och behålla medlemmar i alla åldrar. Riksförbundets roll är att ge stöd och skapa goda förutsättningar i detta arbete. Medan det är ute i de lokala hembygdsföreningarna som mötet med medlemmarna sker.

Arbetet med kultur- och naturlandskapet har varit omfattande. Många remisser har besvarats, bland annat om kulturmiljöer vid vattendrag och en konferens på detta tema har genomförts. Vi ser att arbetet för kulturarvsfrågorna i våra landskap ständigt aktualiseras och behovet av påverkan och opinion blir allt viktigare framöver. Ett programarbete för hembygdernas landskap har därför startats, med syftet att ge stöd i den lokala och regionala verksamheten framöver.

Vi går in i ett nytt verksamhetsår med en ny organisation som kommer att ge ett gott stöd och med förmåga att samla och företräda i ”Hembygdsrörelsens väg framåt”.

Maria Norrfalk
Förbundsordförande

Sveriges Hembygdsförbund

Sveriges Hembygdsförbund bildades 1916 under namnet Samfundet för hembygdsvård.

Ändamål

Att vårda och synliggöra hembygdens kultur och miljö så att de blir en naturlig grund för ett gott liv.

Ideologisk grundsyn

Hembygdsrörelsen är en del av det levande samhället. Den skapar broar mellan det förgångna, nutiden och framtiden. Hembygdsrörelsen har ett humanistiskt och demokratiskt synsätt. Den är öppen för alla, oavsett bakgrund. Den respekterar kulturarvets skiftande former i tid och rum. Hembygdsarbetet skapar gemenskap, trygghet och identitet. Intresset för kulturarvet är drivkraften i engagemanget för hembygden. Här möts alla generationer.

Vision

En levande hembygd öppen för alla

- vi ska värna kulturarvet över tid
- vi ska vara en välkomnande rörelse som möter människors kulturarvsintresse
- vi ska verka i lands- och stadsbygd
- vi ska spela en aktiv roll för en hållbar samhällsutveckling
- vi ska erbjuda våra kompetenser till andra samhällsaktörer.

Medlemsförbund

Blekinge Hembygdsförbund
Bohusläns Hembygdsförbund
Dalarnas Fornminnes- och Hembygdsförbund
Dalslands Fornminnes- och Hembygdsförbund
Gotlands Hembygdsförbund
Gästrik-Hälsinge Hembygdsförbund
Göteborgs Hembygdsförbund
Halländska hembygdsrådet
Heimbygda, hembygdsförbund för Jämtlands län
Jönköpings läns Hembygdsförbund
Kalmar läns Hembygdsförbund
Kronobergs läns Hembygdsförbund
Medelpads Hembygdsförbund
Norrbottens Hembygdsförbund
Skånes Hembygdsförbund
Stockholms läns Hembygdsförbund
Södermanlands Hembygdsförbund
Upplands Fornminnesförening och Hembygdsförbund
Värmlands Hembygdsförbund
Västerbottens läns Hembygdsförbund
Västergötlands Hembygdsförbund

Västmanlands Hembygdsförbund och Fornminnesförening
Ångermanlands Hembygdsförbund
Ölands Hembygdsförbund
Örebro läns Hembygdsförbund
Östergötlands Hembygdsförbund

Hedersmedlemmar

Karl-Eric Axenström, Örnsköldsvik
Margareta Biörnstad, Stockholm
Alf Carlsson, Nässjö
Mats Fack, Järvsö
Göran Furuland, Norrtälje
Berit Hange-Persson, Lundsbrunn
Lars Israelsson, Bastuträsk
Lars Pettersson, Nyköping
Jan-Eric Rosenqvist, Katrineholm
Josef Rydén, Nässjö
Birger Svanström, Ruda
Ulla Värmnäs, Stockholm
Åke Werdenfels, Sölvesborg
Sture Wärlinder, Norrtälje
Karin Öman, Karlskoga

Avlidna under 2018-19: Stina Gustavsson, Töreboda, Ingemar Mundebo, Lidingö och Sture Bäckström, Robertsfors.

Verksamhetsinriktning 2018–2022

Tre gemensamma fokusområden för hela rörelsen:

1. Förenings- och demokratiutveckling
2. Barn och unga
3. Landskapets förändring

SHF ska därtill arbeta nationellt med följande frågor:

- Stärka hembygdsrörelsens arbete med lokala arkiv.
- Utveckla hembygdsrörelsens arbete med samlingsförvaltning.
- Utveckla hembygdsrörelsens gemensamma IT-resurser.
- Strategiskt arbete efter målsättningar i gemensamt kulturmiljöprogram.
- Föra fram hembygdsrörelsens värdegrund och perspektiv på ett kulturarv som är dynamiskt och berör alla människor oavsett bakgrund.
- Stärka hembygdsrörelsens finansiering, privat genom insamling och offentligt genom bättre utnyttjande av olika bidragsordningar.

Riksförbundets uppdrag

Att samla, stödja och företräda hembygdsrörelsen nationellt och internationellt

1. Organisation

Styrelse

Maria Norrfalk, ordförande, Uppsala
Anna-Karin Andersson, 2:e vice
ordförande, Nyhammar
Kjell Gustafsson, Norra Åreda, Växjö
Sven Jensén, Broby
Eva Kempff, Tällberg
Bo Nilsson, Bjurholm
Owe Norberg, Delsbo
Peter Olausson, Värmlands Nysäter
Irene Oskarsson, Gränna
Gabriele Prenzlau-Enander, Värmdö
Conny Sandberg, 1:e vice ordförande,
Örebro

Valberedning

Hans-Erik Qvarnström, Väröbacka,
sammankallande
Ingegerd Christiansson, Arlöv
Margareta Johansson, Indal
Gabriella Lönngrén, Vuollerim
Bengt Wallén, Badelunda

Vald till

2019
2020
2019
2019
2019
2020
2019
2020
2020
2020

Revisorer

KPMG för auktoriserad revision.
Förtroenderevisorer: Nils Westling, ordinarie, Lars
Lingsell, ersättare.

Kansli och personal 2018

Jan Nordwall, generalsekreterare
Eva Forsberg, ekonom (50 %)
Viktoria Hallberg, verksamhetsutvecklare
Michael Lehorst, kulturmiljöstrateg
Yvonne Nenander, redaktör (40 %)
Olov Norin, kommunikatör
Susanne Salomonsson, administratör
Monica Öjes, webbsupport (75 %)
Sabina Östborg Larsson, kanslist

Arbetsgrupper och råd

Jury för Årets hembygdsbok: Eva Fredriksson, Lars
Grimbeck och Owe Norberg.

Referensgrupp för barn och skola: Bo Nilsson,
Sara Williamsson, Marika Russberg, Sven-Åke

Mökander, Birgitta Bieselhuevel, Emelie Wengse och Sten Rentzhog.

Lokalhistoriskt råd: Sven Jensén, Bo Nilsson och Peter Olausson, styrelsen, samt Jan Nordwall, SHF.

Kulturmiljöråd: Anders Glimskär, SLU, Sven Jensén, Skånes Hembygdförbund, Linda Lindblad, Hantverkslaboratoriet, Gabriele Prenzlau-Enander, SHF:s styrelse, Carl-Johan Stillström, Jönköpings hembygdsförbund, Johanna Ulfsdotter, Sundsvalls kommun, Heidi Vassi, länsstyrelsen Kronoberg samt Viktoria Hallberg och Michael Lehorst, SHF:s kansli.

Försäkringsråd: Eva Kempff, SHF:s styrelse (ordförande i rådet), Gun-Britt Lindmark, Halland, Lisbeth Svensson, Kalmar, Kent Wallin, Värmland, samt Jan Nordwall, SHF.

Arbetsgrupp för digital samlingsförvaltning: Conny Sandberg och Owe Norberg, styrelsen, Marie Andersson, Upplands Fornminnes- och Hembygdsförbund, Jennie Fornedal, Sörmlands läns hembygdsförbund samt Jan Nordwall och Olov Norin, SHF:s kansli.

Arbetsgrupp för turism: Margareta Johansson, Medelpad, Sven Jensén, Skåne, Gabriele Prenzlau-Enander, Stockholm och Jan Nordwall, SHF.

SHF:s representation

SHF har formell representation i ett flertal organisationer. Deltagandet i olika referensgrupper ger tillgång till nätverk och möjligheter att utbyta kunskap och erfarenheter som kan leda till information och rådgivning gentemot medlemmarna.

Organisationer

Alma Folkhögskola: Jan Nordwall*.

Bridging Ages: Gabriele Prenzlau-Enander, Viktoria Hallberg.

Civilscape: Sven Jensén och Michael Lehorst.

Europa Nostra: Gabriele Prenzlau-Enander och Jan Nordwall.

Folkrörelsernas Arkivförbund: Peter Olausson och Jan Nordwall

Folkrörelsernas Konstfrämjande: Jan Nordwall och Eva Kempff.

Idea, arbetsgivarorganisation för ideella organisationer: Jan Nordwall.

Ideell Kulturalians: Conny Sandberg och Jan Nordwall*.

Hela Sverige ska leva: Anna-Karin Andersson och Bo Nilsson.

Kultur och Näringsliv: Jan Nordwall*.

Länsmuseernas samarbetsråd: Conny Sandberg och Kjell Gustafsson.

Rikskommittén Sveriges Nationaldag: Hans-Erik Qvarnström.

Svenska Kyrkans samrådsgrupp om gravvårdar: Peter Olausson och Michael Lehorst.

Swedish Council of America: Peter Olausson och Jan Nordwall.

Utenavet, nätverk för utomhuspedagogik: Viktoria Hallberg.

** Styrelsen har under 2018 och i början av 2019 fattat beslut om SHF:s utträde ur dessa organisationer.*

Myndighetsrepresentation

Skogsstyrelsens nationella sektorsråd för skogliga frågor: Michael Lehorst, ordinarie, Bo Nilsson, ersättare.

Programrådet för nationellt skogsprogram: Maria Norrfalk.

Övervakningskommittén för EU:s landsbygdsprogram: Irene Oskarsson, ordinarie, Michael Lehorst, ersättare.

Referensgrupper och nätverk

Hantverkslaboratoriet vid Göteborgs universitet: Michael Lehorst.

Kungliga skogs- och lantbruksakademien, vetenskapligt råd för skogs- och lantbrukshistoria: Jan Nordwall.

NAMSA, Naturhistoriska museers samarbetsorganisation: Viktoria Hallberg, Bo Nilsson och Owe Norberg

Naturens år, Naturvårdsverkets samrådsgrupp för det civila samhället: Viktoria Hallberg.

Sockenkyrkonätverket: Eva Kempff och Peter Olausson.

Vattenhistoriskt nätverk: Jan Nordwall och Michael Lehorst.

Möten med regionala förbund

Ordförandeträff i Västerås

Ordförandeträff hölls 23 februari i Västerås i samband med försäkringskonferensen. Mötet ägnades bland annat åt Landskapets förändring, ett gemensamt fokusområde för SHF och de regionala förbunden.

Riksstämman i Kalmar

Årets hembygdsdagar med riksstämman hölls i Kalmar 25–27 maj med Kalmar läns hembygdsförbund som värd. Temat för riksstämman var demokrati vilket uppmärksammades under fredagens aktivitet på Kalmar läns museum med en tidsresa som iscensatte hungerkravallerna 1916. Deltagarna fick iklä sig tidstypiska kläder, sjunga Internationalen och demonstrera mot överheten.

Under lördagen hölls sju parallella miniseminarier på Calmar stadshotell där deltagarna fick möjlighet att diskutera föreningsutveckling, lokalhistorisk forskning, verksamhet för barn och unga med mera. De fick även en presentation av den nya hemsidan. Stämmoförhandlingar hölls på hotellet med riksdagsledamoten Anders Åkesson (c) som mötesordförande och Lisbeth Svensson, ordförande för Kalmar läns hembygdsförbund, som vice mötesordförande. Representanter från Länsförsäkringar Halland deltog och överlämnade checkar för återbäring för 2017 och bonus för 2018 för Hembygdsförsäkringen.

Hembygdsfesten hölls på Kalmar slott, där mottagare av hedersplaketter samt årets hembygdsförening uppmärksammades. Kvällen förgylldes av skådespel som förflyttade festdeltagarna tillbaka till 1500-talet.

Tre av söndagens hembygdsresor i landskapet gick i olika riktningar: Öland, Oskarshamn, Ljungby och Glasriket. Som en fjärde aktivitet arrangerades en stadsvandring i Kalmar.

Höstmöte

Höstmöte för regionala förbund hölls 19 september i Stockholm på temat föreningsutveckling och medlemsrekrytering. Vuxenskolan deltog på mötet.

Utmärkelser

SHF:s plakett för rik gärning i hembygdsvårdens tjänst: Östen Jannert, Söderåkra.

Hedersmedlem: Birger Svanström, Ruda.

Årets hembygdsförening: Herrljunga hembygdsförening, Västergötland.

Årets Hembygdsbok: Tabergs hembygdsförening, Smålands Taberg – historien om ett samhälle.

Medlemsutveckling

Baserat på de uppgifter som lämnats av regionala förbund, uppgick antalet fullvärdiga medlemsföreningar till 1942 och antalet stödjande föreningar till 90, totalt 2032 (2037 år 2017). Antalet individuella medlemskap uppgavs vara 401 524 (409 208), ett genomsnitt på 198 (212) per förening.

Förutsatt att stödjande föreningar, som inte är skyldiga att rapportera antal medlemmar, har i genomsnitt lika många medlemmar blir totalen cirka 420 000 medlemmar. Antalet medlemmar per förening är fortsatt vikande.

Statsbidrag

SHF får organisationsstöd som ideell miljöorganisation från Naturvårdsverket, som kulturmiljöorganisation från Riksantikvarieämbetet samt verksamhetsbidrag från Kulturrådet i egenskap av central amatörculturorganisation. Statsbidragen från de tre myndigheterna uppgick 2018 till totalt 3 250 000 kr, en ökning med 260 000 kr från 2017 som berodde på ett stärkt bidrag från Naturvårdsverket.

SHF beviljades 2018 också totalt 50 000 kr i projektbidrag från Kulturrådet för en satsning på regionala kulturarvskonsulenter, 200 000 kr i projektbidrag från Riksarkivet för ett arkivprojekt samt 52 000 kr från Riksantikvarieämbetet för genomförande av en landskapskonferens. Merparten av stöden kom inte att användas under 2018 utan flyttas till budget för 2019.

Samtidigt som SHF årligen behöver söka och redovisa bidrag från flera myndigheter, är det en fördel att inte vara ensidigt beroende av ett bidrag. Detta blev tydligt när Naturvårdsverket på grund av kraftigt minskade anslag till myndigheten i statsbudgeten för 2019, sänkte bidraget till SHF och andra miljöorganisationer. För SHF del innebar det en sänkning från 800 000 till 206 000 kr.

Organisationsutveckling

Styrelsen och generalsekreteraren har under året diskuterat utvecklingsbehov för den löpande verksamheten. I november antog styrelsen ett förslag från generalsekreteraren om att SHF ska prioritera det nationella arbetet med natur- och kulturlandskapet och stödet till föreningarnas arbete med digitalisering. Verksamhetsutveckling för barn och unga, tillgänglighet, arkiv, museala frågor med mera, ska inte bedrivas med fasta tjänster utan i form av tidsbegränsade satsningar, gärna i samverkan med andra parter inom kultursektorn. Verksamheten får därmed en tydligare uppdelning på en mindre omfattande och mer specialiserad basverksamhet och en projektverksamhet. Förändringen förbättrar SHF:s ekonomiska marginaler. I december genomfördes MBL-förhandlingar om uppsägning av två personer. Organisationsförändringen presenterades på konferensen för regionala ordförande i februari 2019.

FOTO: BRITT-MARIE SOHLSTRÖM

2. Arbete inom fokusområden

1. Förenings- och demokratiutveckling

Förenings- och demokratifrågor har uppmärksammats i möten med regionala förbund under året. Temat för riksstämman i Kalmar i maj hade demokrati som tema. Föreningsutveckling var ämnet för ett av seminarierna under lördagen. Vuxenskolan bidrog till höstmötet för de regionala förbunden, där föreningsutveckling var tema. Mötet diskuterade den negativa medlemsutvecklingen i rörelsen. På Vuxenskolans initiativ har ett studiematerial för föreningsutveckling tagits fram. Materialet, i form av en ”dialogduk”, har fått god spridning bland föreningarna. Vuxenskolan har även erbjudit valberedningskurser på flera ställen i landet.

2. Barn och unga

SHF har erbjudit stöd för verksamhetsutveckling till regionala förbund och medverkat på möten runt om i landet. Studiehandedningen Hembygdens barn och skola stod färdig under våren. Skriften beskriver hur skolan arbetar idag och hur hembygdsföreningarna kan utveckla samverkan med skolan och lärarna. Skriften har spridits via Vuxenskolan och de regionala förbunden och kan beställas från kansliet.

En referensgrupp med konsulenter och förtroendevalda från regionala förbund har bidragit till handledningen och till diskussioner om hur arbetet inom fokusområdet kan utvecklas. SHF har ingått i Utenavet, ett nationellt nätverk för utomhuspedagogik, och haft kontakter med olika ideella organisationer inom området för att diskutera samverkan. Statistikinsamlingen för verksamhetsåret 2017 ställde frågor om fokusområdet barn och unga. Resultaten visade att hembygdsrörelsen bedriver en omfattande verksamhet som vänder sig till yngre åldersgrupper. Cirka 280 000 barn upp till 12 år deltog vid 6 800 aktiviteter under året. Cirka 10 000 ungdomar i åldrarna 13–25 deltog vid 4 400 aktiviteter.

Beslutet om organisationsförändring (se ovan) medför att SHF inte längre kan erbjuda stöd för rörelsens arbete med barn och unga genom en heltidsanställd verksamhetsutvecklare. Bedömningen är att stödet med fördel ges lokalt och regionalt genom museer, studieförbund och andra organisationer som verkar i föreningarnas närhet. SHF:s arbete inom fokusområdet ska istället inriktas mot att främja samarbeten och till att sprida kunskap om regionala initiativ.

Förändringen innebär ökade möjligheter för SHF att bidra ekonomiskt till tidsbegränsade satsningar och projekt.

3. Landskapets förändring

Under året har SHF:s kulturmiljöarbete kommit att formas om och riktas in utifrån syftena med fokusområdet. Vid ordförandeträffen i februari slutfördes inhämtande av underlag till analysen av vilka samhälls- och miljöfaktorer som hotar natur- och kulturlandskapet. Analysen har sedan varit ett underlag i uppbyggandet av SHF:s program för en hållbar utveckling av natur- och kulturlandskapet.

Vid årsskiftet förelåg ett utkast till utformning av programmet och det beräknas vara klart under hösten 2019 och publiceras på SHF:s hemsida.

EU:s vattendirektiv och dess konsekvenser för kulturhistoriska landskapsvärden. SHF har fortsatt att arbeta intensivt för att analysera och följa konsekvenserna av tillämpningen av EU:s vattendirektiv inom den så kallade vattenförvaltningen, där värdefulla kulturmiljöer hotas med krav på biologisk återställning av vattendrag. Påverkansarbete har utförts i syfte att ändra bestämmelserna

tillämpningen så att hänsyn tas till kulturarvet och människors livsmiljö. SHF hade under januari ett möte med Riksantikvarieämbetet i frågan. Propositionen ”Vattenmiljö och vattenkraft” togs av Riksdagen under sommaren och nya bestämmelser började gälla vid årsskiftet 2019. Enligt de nya bestämmelserna ska vattenförvaltningen utföras med större kunskap om och hänsyn till bl.a. kulturmiljön och rekreationsintressen. Under året var SHF med om att bilda Vattenhistoriskt nätverk tillsammans med bland andra Arbetets museum, Arbetslivsmuseernas Samarbetsråd, Svenska Byggnadsvårdsföreningen och Europa Nostra. Nätverket är nu referens till Havs- och vattenmyndigheten, Energimyndigheten och Svenska Kraftnät om deras förslag till regeringens nationella plan för omprövning av all vattenkraft i landet (NAP).

Landskapskonferens arrangerades 26–27 oktober i Norrköping. Mötet hölls på Arbetets museum med seminarier och exkursioner på temat Civilsamhällets inflytande över landskapets förändring. Konferensen var ett samarbete mellan SHF, Arbetets museum och Svenska Industriminnesföreningen.

3. Arbete med andra prioriterade frågor

Arkiv och lokalhistorisk forskning – årets hembygdsbok

Lokalhistorisk forskning, hembygds litteratur, arbetet med hembygdsarkiven och digitalisering har fått större utrymme under senare år. Priset för årets hembygdsbok har fått stort gensvar inom rörelsen och riksstämman 2018 beslutade att utöka priset för att även uppmärksamma den omfattande årsboksutgivningen. SHF har valt att uppmärksamma bokpriset med lokala konferenser. 2018 genomfördes två sådana konferenser. 17 mars hölls en konferens i Ringamåla, Blekinge, för att uppmärksamma 2017 års pristagare, boken Ringamåla socken – då, nu, sedan. 2018 års pristagare, boken *Smålands Taberg – historien om ett samhälle*, uppmärksammades med en konferens i Taberg 17 november. På båda konferenserna har författare och medlemmar från den lokala föreningen kunnat presentera arbetet med boken och sin förening. SHF:s lokalhistoriska råd har deltagit i programmet med diskussion om lokalhistorisk forskning och inbjudna forskare och representanter från regionala arkiv har bidragit med föreläsningar.

SHF beviljades projektmedel från Riksarkivet för en satsning på utbildnings- och informationsaktiviteter till stöd för hembygdsföreningarnas arbete med arkiv och digitalisering. Efter dialog med Folkrorelsernas arkivförbund valde SHF att anlita Örebro och Västmanlands arkivcenter för projektledning. Projektledaren Yvonne Bergman har kontaktat samtliga regionala arkiv för aktiviteter som ska genomföras under hösten 2019 samt planerat för gemensamt kursmaterial.

SHF har under året även följt arkivutredningens arbete och haft kontakter med Riksarkivet och Kungl. biblioteket, KB, i frågor som rör digitalisering. SHF besökte också Svenskt Filmarkiv i Grängesberg, en avdelning under KB, för att diskutera samarbete om bevarande av hembygdsföreningarnas filmskatt.

Museer och samlingar

SHF har under året haft flitiga kontakter med Riksantikvarieämbetet för att diskutera stöd till hembygdsföreningarnas museiverksamhet. Ämbetet har fått ett utökat uppdrag att samordna museifrågor och i det ingår även små föreningsdrivna museer. SHF har lyft fram behovet av

tydliga riktlinjer och rekommendationer som är anpassade för hembygdsföreningarnas verksamhet. Dialogen har resulterat i att ämbetet tagit fasta på frågan i sin verksamhetsplan för 2019.

IT-plattformen Hembygdsportalen

SHF inledde 2018 en större satsning på en ny hemsidesplattform kallad Hembygdsportalen som ska ersätta tidigare hemsida och Bygdebånd. Hembygdsportalen erbjuder också funktioner som gör det möjligt för föreningarna att administrera digitaliserade samlingar och arkiv. Större investeringar görs även under 2019 och finansieras till en del med intäkter från SHF:s gruppforsäkringsavtal med Länsförsäkringar Halland. I april 2018 gjordes en första lansering med funktioner för hemsidor och större delen av året har SHF fokuserat på att få föreningar att ta den nya tjänsten i bruk. Stor möda har lagts vid administrativa funktioner som dels gör det möjligt för SHF att administrera ett mycket stort antal föreningar och deras användare, dels underlättar för föreningarnas användare att administrera och publicera innehåll på sin hemsida. Ett nytt avtal har tagits fram som ersätter alla tidigare föreningsavtal för domänen hembygd.se. Avtalet ersätter även alla

föreningsavtal för Bygdeband. Avtalen tydliggör ansvarsfördelningen gällande det publika innehållet. Föreningarna är juridiskt ansvariga för att det innehåll som publiceras inte strider mot *Lagen om upphovsrätt*, *Dataskyddsförordningen* och annan tillämplig lagstiftning.

Arbetet med Hembygdsportalen har från hösten också redovisats och diskuterats i arbetsgruppen för digital samlingsförvaltning som tillsattes efter stämmobeslut 2018. Se avsnittet *Uppföljning av motioner*.

Hembygdsrörelsens finansiering

SHF arbetar på flera fronter med att stärka hembygdsrörelsens finansiering. Dels arbetar SHF kulturpolitiskt med att synliggöra föreningarnas omfattande arbete med att ta tillvara Sveriges kulturarv, i syfte att påverka politiken till ett utökat offentligt stöd. Dels söker SHF påverka andra stödordningar, och här är EU:s landsbygdsprogram särskilt viktigt. Det är även viktigt att uppmärksamma hur föreningar kan utveckla verksamheten för att öka intäkterna. Slutligen har SHF även uppdraget att bedriva insamling till stöd för föreningarnas verksamhet.

Ett resultat av regeringens kulturarvsproposition 2017 var ett nytt kulturarvsbidrag som kan sökas från Riksantikvarieämbetet. Fördelningen 2018 visar att föreningarna varit framgångsrika i ansökningarna. I fråga om landsbygdsprogrammet, kan SHF notera att fördelningen av det särskilda investeringsbidraget till hembygdsgårdar har ökat i de flesta län under 2018. Här har SHF i kontakter med länsstyrelser och Jordbruksverket argumenterat för bättre bidragsvillkor, främst rörande kravet på offentlig medfinansiering. Samarbetet med Arbetets museum i Norrköping har också utvecklats efter att museets kunskapscenter fått en förstärkning med en ny tjänst, en finansieringskoordinator, där uppgiften är att förbättra kunskapen om olika finansieringsmöjligheter för arbetslivsmuseer och hembygdsföreningar. Finansieringskoordinatorn och SHF:s kulturmiljöstrateg har här ett nära samarbete.

När det gäller hembygdsrörelsens förmåga att utveckla egna intäkter, har SHF under året inlett ett arbete som syftar till att stärka hembygdsrörelsens position inom besöksnäringen. Tillväxtverket är intresserade av att lyfta kulturturismen generellt, något som också fördes fram i årets statliga utredning om besöksnäringen. SHF har fått positiv respons från Tillväxtverket på förslaget om en förstudie under 2019 och tillsatt en arbetsgrupp för att arbeta med frågan.

Insamlingen till Sveriges Hembygdsfond, som syftar till att fördela ekonomiska bidrag till

föreningarnas arbete, är under uppbyggnad och styrelsen har diskuterat hur fonden kan utvecklas. Under 2018 har insamlingen marknadsförts på tidningars familjesidor och i SHF:s egna kanaler. Inför julhelgen annonserades i tidningen Land. SHF har tillstånd att använda 90-konto vilket medför att SHF ska redovisa sin verksamhet till Svensk Insamlingskontroll.

Ett dynamiskt och inkluderande kulturarv

Hembygdsrörelsens ideologiska grundsyn är att rörelsen är öppen för alla människor, oavsett bakgrund. Visionen om en levande hembygd öppen för alla, som antogs 2017, är också en påminnelse om detta. Då hembygdsrörelsen står inför liknande utmaningar som andra traditionella folkrörelser att utvecklas i takt med samhällsförändringar, är det viktigt att aktivt arbeta för ett synsätt på kulturarvet som något som påverkas och formas i möten med människor av olika bakgrund och identitet.

SHF har under 2017–2018 medverkat i dokumentärfilmsprojektet *Det goda landet* som i sex filmer belyste olika aspekter på det samtida Sverige och de utmaningar som integrationen medför. Målet med filmerna var att bidra med fler perspektiv i integrationsdebatten. Tack vare ett stöd på 2,5 miljoner kr från Postkodstiftelsen kunde SHF bidra till finansieringen av filmerna. SHF har deltagit i projektgruppen tillsammans med Sveriges Museer, Vuxenskolan och filmbolaget Film and Tell som producerat filmerna och svarar innehållet. Filmerna sändes under perioden februari–mars i SVT. En av filmerna, med titeln *Folkdansaren Lena*, kom att lyfta fram ett lokalt folkdanslag och deras engagemang för att levandegöra traditionen med folkdräkter och danser.

Det goda landet har, förutom på SVT och UR, visats i riksdagen och på flera håll runtom i landet. Till exempel visades filmen om folkdanslaget under Hembygdens dag på Murbergets museum i Härnösand.

Besvarade remisser

- *Tryggad tillgång till kontanter*, SOU 2018:42.
- Betänkandet *Långsiktigt stöd till det civila samhället*. DS 2018:13
- Betänkandet *Ett land att besöka. En samlad politik för hållbar turism och växande besöksnäring*, SOU 2017:95.
- Betänkandet *En utvecklad översiktsplanering*, SOU 2018:46.
- Skogsstyrelsen: *Fördjupad utvärdering av Levande skogar 2019* (FU19)
- Skogsstyrelsen: *Rapport En analys av styrmedel för skogens sociala värden*.

FOTO: HANS BRAXMEIER

4. Service, kommunikation och statistik

Hembygdsförsäkringen

Alla SHF:s medlemsföreningar omfattas av en grundförsäkring. Egendomsförsäkring för byggnad och lösöre kan tecknas som tillval. Försäkringsgivare är sedan 2005 Länsförsäkringar Halland. Föreningsförsäkringar i Varberg (försäkringskansliet) administrerar på SHF:s uppdrag försäkringen. För uppföljning och strategiska överväganden finns ett Försäkringsråd med fem personer från SHF:s styrelse och de regionala förbunden samt en Försäkringskommitté bestående av ansvarig på LF Halland och representanter från Föreningsförsäkringar och SHF:s ledning. Aktuellt avtal ger premierabatter för föreningar som genomför skadeförebyggande åtgärder. Därutöver ger avtalet rätt till en bonus till SHF om ersättning för skador hålls nere. SHF har betonat åtgärder som förebygger vattenskador och fördelat investeringsbidrag för installation av vattenfelsbrytare. Länsförsäkringar erbjöd också alla föreningar en brandsläckare utan kostnad. Tack vare att antalet skador under 2017 kunde hållas nere, fick SHF 2018 rätt till maximal bonus med 1 miljon kronor.

Årets försäkringskonferens genomfördes 24–25 februari i Västerås. Ett flertal av de regionala förbundens ordförande deltog första dagen.

Rådgivning och information

Kansliet har under året svarat för rådgivning och information till hembygdsföreningar inom olika frågor. SHF:s personal har kompetens för arbete med natur- och miljöfrågor och digitalisering, upphovsrätt med mera. Kansliet får också frågor om stadgar, årsmöte och styrelseformer. Mer komplicerade frågor har hänskjutits till SHF:s juridiska rådgivare.

Under 2018 har SHF fått många frågor om tolkningen av Dataskyddsförordningen GDPR. SHF har försökt utverka tydliga riktlinjer från Datainspektionen, men kan konstatera att sådana än så länge saknas. SHF har tagit intryck av hur arkiv och andra organisationer arbetat och gått ut med grundläggande rekommendationer till föreningarna i nyhetsbrev, på hemsida och i Bygd och Natur. GDPR har också belastat SHF:s egen administration under året.

Upphovsrättsavtal

Avtalet mellan STIM och SHF innebär att SHF ersätter STIM för föreningarnas musikanvändning under högtiderna valborg, nationaldagen, midsommar och adventsfiranden. SHF har informerat om möjligheten att samarbeta med Vuxenskolan och andra studieförbund kring musikarrangemang vid andra tillfällen.

Studiematerial och samverkan med studieförbundet Vuxenskolan

SHF och Vuxenskolan har samarbetat om stöd till föreningarnas folkbildande arbete. Statistiken visar att samarbetet gett resultat under senare år, med en tydlig ökning av antalet studiecirkel och kurser inom hembygdsrörelsen. 2018 minskade antalet studietimmar generellt inom Vuxenskolan med en viss minskning även för hembygdsföreningarna. Minskningen var dock mindre än för andra organisationer som samarbetar med studieförbundet.

Tidskriften Bygd och natur

Tidskriften utkommer med fyra nummer per år och tar upp aktuella teman. Upplagan är cirka 11 000 exemplar. Varje förening har rätt till fem kostnadsfria prenumerationer och kan teckna ytterligare för 150 kr per år. Redaktör är Yvonne Nenander. Ansvarig utgivare är Jan Nordwall. Tidskriften har under året diskuterat behov av att öka upplagan och tog i februari 2019 beslut om ett utvecklingsprojekt.

Nyhetsbrev

SHF ger ut ett månatligt nyhetsbrev via e-post. Brevet är tillgängligt för alla som är intresserade av SHF:s verksamhet och hade vid årsskiftet ca 3000 prenumeranter. Nyhetsbrevet är en viktig informationskanal och kompletterar Bygd och natur med aktualiteter som tidskriften har svårt att förmedla på grund av en långsammare utgivningstakt. Alla som är intresserade av nyheter från SHF kan prenumerera på brevet.

Facebook

SHF administrerar flera sidor på Facebook. Den publika sidan för Sveriges Hembygdsförbund hade i december 2 087 följare (1700 följare 2017). Den

publika sidan för Bygdband hade 1 219 (1 100). Därutöver finns sidor för olika grupper som också administreras av SHF.

Statistik över hembygdsrörelsens arbete och verksamhet

SHF har riksstämmans uppdrag att svara för samordning av statistikarbetet inom rörelsen och inhämtar årligen uppgifter om ideell tid, antal evenemang och antal besökare. Därutöver ställs ytterligare en fråga om ett särskilt ämne. Statistikinsamlingen sker digitalt och görs i samarbete med regionala hembygdsförbund som även har möjlighet att ställa egna frågor. 2018 rörde frågan föreningarnas verksamhet för barn och unga under 2017.

Resultat av statistikinsamling 2018, avseende verksamheten 2017:

- Den ideella tiden i föreningarna uppgick till 3,8 miljoner timmar, vilket motsvarar ett ekonomiskt värde på nära 836 mkr (EU-norm 220 kr/timme).
- Antalet besökare uppskattas till runt 4,5 miljoner.
- Antalet evenemang uppgick till 36 000.
- Antalet medlemmar under 25 år uppgick till cirka 28 000.
- 6 800 aktiviteter vände sig till barn i åldrarna 0–12 år.
- Det totala antalet barn som deltog vid aktiviteterna var 280 000.
- 4 400 aktiviteter vändes till mot åldrarna 13–25 år.
- Det totala antalet ungdomar som deltog var cirka 10 000.

Svarsfrekvensen på enkäten var 65 %.

5. Uppföljning av motioner

1. Ang. sotning av kulturhistoriska byggnader på hembygdsgårdar (stämman 2016)

Motionen yrkade på att SHF skulle bringa klarhet kring regelverk för sotning i de fall där skyddet för kulturhistoriska byggnader står i konflikt med sotningsregler.

SHF har fortsatt kontakterna med Boverket och Sveriges Skorstensfejaremästares Riksförbund. En formell skrivelse med anmodan om Boverkets yttrande har skickats till myndigheten och myndighetens svar kommer att redovisas så snart det inkommit.

2. Ang. landskap och landskapsskyltar (stämman 2017)

Motionen yrkade på att SHF ska arbeta för att landskapen uppmärksammas, t ex genom vägs skyltar vid landskapsgränserna.

SHF har fördjupat dialogen med Trafikverket i syfte att under 2019 dels få tydliggjort vad som gäller i bestämmelser och praktik kring att sätta upp vägmärken som markerar landskapsgränser, dels skapa ett pilotprojekt där Trafikverket sätter upp vägmärken som markerar landskapsgränser i ett gemensamt valt landskap/län. Syften med

pilotprojektet är att få tydliggjort vad generell skyltning av landskapsgränser belastar i resurser och vilka effekter skyltningen kommer att få såväl lokalt och regionalt som nationellt, samt hur hembygdsrörelsen kan bidra till sådan skyltning i form av bland annat historiska kunskaper och lokal och regional förankring.

3. Ang. ortnamnens bevarande (stämman 2017 och 2018)

Motionerna har båda yrkat på att SHF ska arbeta aktivt för att värna ortnamnens bevarande som immateriellt kulturarv.

SHF har utvecklat samverkan med Ortnamnsmyndigheten vid Lantmäteriet och Institutet för språk och folkminnen (SOFI). Föredrag har på särskild inbjudan hållits av SHF i Ortnamnsrådet om vårt fokusområde Landskapets förändring och hur vi där arbetar med och för ortnamn. I Ortnamnsrådet ingår myndigheterna Lantmäteriet, Institutet för språk och folkminnen, Trafikverket, Riksantikvarieämbetet och Sametinget samt Sveriges kommuner och landsting och Universitetet. Ortnamnsrådet har också varit på SHF:s kansli för möte om framtida samverkan utifrån våra olika roller. Dialogen har resulterat i konkret samverkan. Ortnamnsrådet stöttar från 2019 SHF:s kansli i framtagandet och tillgängliggörandet av information om vad som gäller i bestämmelser om ortnamnsanvändning och vilka organisationer som har olika ansvar. SHF å andra sidan tillgängliggör den information om ortnamn som finns vid Ortnamnsmyndigheten och SOFI.

4. Motion om det kyrkliga kulturarvet – gravvårdar (stämman 2017)

Den av SHF initierade samverkansgruppen om gravvårdars bevarande med Svenska kyrkans kansli i Uppsala och Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation i Stockholm, har hållit möten under året. Gruppen har utökats till att också omfatta Sveriges släktforskarförbund. Fokus för gruppens arbete har vidgats till att omfatta begravningsplatsernas kulturarv. En handledning i hur civilsamhället kan arbeta för att ta tillvara och utveckla begravningsplatsernas kulturarv kommer att bli tillgänglig på SHF:s webbplats. Under hösten började SHF planera för en nationell kyrkogårdskonferens, som ska hållas i april 2019.

5. Ang. hembygdens helg på Skansen varje år (stämman 2017)

Motionen yrkade på att SHF skulle undersöka möjligheter och intresse för en årligen återkommande hembygdens helg på Skansen.

SHF:s kontakt med Skansen har resulterat i ett erbjudande där ett regionalt förbund, med början sommaren 2019, kan använda utvalda miljöer för aktiviteter som lyfter fram länet och landskapets hembygdsrörelse och kulturarv. Först ut är hembygdsförbundet Gästrik-Hälsinge som genomför en aktivitet under sista lördagen i augusti. Om allt slår väl ut kan Skansen erbjuda detta även 2020.

6. Ang. rikstäckande system för digital samlingsförvaltning (stämman 2018)

Motionen yrkade på att SHF ska arbeta för en lösning som tillgodoser föreningarnas behov av digital samlingsförvaltning. Riksstämman gav styrelsen i uppdrag att tillsätta en arbetsgrupp med hembygdsföreträdare som i samverkan med Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet med flera, skulle undersöka förutsättningar och möjligheter för att åstadkomma en gemensam datalösning för föremåls- och arkivsamlingar.

Arbetsgruppen tillsattes i början av hösten med representanter från SHF:s styrelse och kansli och från regionala förbund. SHF:s tekniska konsult har medverkat vid flera möten. Arbetsgruppen har haft ett flertal möten och bland annat träffat företrädare för Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet, Länsarkivariieföreningen och Kultur-IT, vilka utvecklar det system som Nordiska museet och ett flertal läns museer använder, och där Primus ingår som stöd för samlingsförvaltning. Arbetsgruppen har också analyserat möjligheterna att använda andra system som SOFIE och Collective Access.

Resultatet är att det idag saknas förutsättningar för att använda något av de befintliga systemen för att tillhandahålla en gemensam datalösning för hembygdsrörelsens digitaliserade samlingar och egna arkiv.

Arbetsgruppen har diskuterat SHF:s pågående utvecklingsprojekt Hembygdsportalen. Tjänsten, som primärt har utvecklats för att ersätta tidigare hemsideslösning för föreningarna, erbjuder sedan mars 2019 utökat stöd för föreningar att administrera och hålla ordning på sina digitaliserade samlingar och arkiv, utan krav på publicering. Hembygdsportalen ska i nästa steg också erbjuda presentation av lokalhistoriskt material utifrån geografisk plats och det som idag är Bygdeband kommer därför att integreras i portalen senare under 2019.

Arbetsgruppen konstaterar att Hembygdsportalen därmed kan uppfylla vissa grundläggande behov för det stora flertalet föreningar, nämligen att samlas digitaliserat material på ett konto som föreningen kan administrera samt stöd för

att göra ett urval av materialet tillgängligt för allmänheten. Eftersom Hembygdsportalen utvecklas och förvaltas av hembygdsrörelsens egen organisation, borgar det också för att tjänsten kan utvecklas efter hembygdsrörelsens behov. Genom att systemet bygger på befintliga standards finns de tekniska förutsättningarna för att materialet ska kunna interagera med K-samsök, Nationella arkivdatabasen och andra rikstäckande system för kulturarvsrepresentation. Detta är dock endast möjligt om föreningarna gör det digitala materialet sökbar, vilket är en komplex fråga om datakvalitet som ställer relativt höga kompetenskrav hos medlemmarna.

Hembygdsportalen ska inte uppfattas som ett likvärdigt alternativ till de avancerade system för digital samlingsförvaltning som museer och arkivinstitutioner använder. Portalen är främst avsedd

som ett stöd för tillgängliggörande av lokalhistoria och föreningarnas verksamhet. Föreningar med mer omfattande behov av stöd för digital samlingsförvaltning beträffande registrering och lagring av utrymmeskrävande digitalt material som filmer och dylikt, bör även i fortsättningen främst vända sig till sina regionala museer och arkiv, vilka uppstår statligt och annat offentligt stöd för arbetet med det regionala kulturarvet. Dessa institutioner är också ett stöd för hela hembygdsrörelsen i frågor som rör värdering, urval och bevarande.

Arbetsgruppen har med detta uppfyllt uppdraget från riksstämman 2018. Dialogen med kulturdepartementet, berörda myndigheter och institutioner fortsätter dock och SHF ska särskilt undersöka alternativa lösningar för lagring av digitaliserade filmer, eftersom det är särskilt utrymmeskrävande.

Stockholm 12 april 2019

Sveriges Hembygdsförbunds styrelse

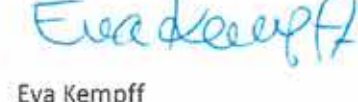

Maria Norrfalk
Förbundsordförande

Conny Sandberg
1:e vice ordförande

Anna-Karin Andersson
2:e vice ordförande

Sven Jensén

Kjell Gustafsson

Eva Kempff

Bo Nilsson

Owe Norberg

Peter Olausson

Irene Oskarsson

Gabriele Prenzlau-Enander

Jan Nordwall
Generalsekreterare

Nils Westling
Förtroenderevisor

Årsredovisning

Räkenskapsåret

2018-01-01 – 2018-12-31

802006-2181

Innehåll:

Förvaltningsberättelse

Resultaträkning

Balansräkning

Noter

Underskrifter

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Årsredovisningen är upprättad i svenska kronor, SEK.

Allmänt om Verksamheten

Sveriges Hembygdsförbunds ändamål och organisation

Sveriges Hembygdsförbund, SHF, är ett politiskt och religiöst obundet riksförbund som bildades 1916 under namnet Samfundet för hembygdsvård. SHF är Sveriges största demokratiskt uppbyggda kultur- och miljöskyddsorganisation. Ändamålet är att fördjupa och förmedla kunskap om hembygdens kultur- och natur arv, att skydda kulturarvet vid planering och förändring av samhället samt att göra kulturarvet tillgängligt för alla människor. SHF:s uppdrag är att med visionen om en levande hembygd öppen för alla som ledstjärna, samla, stödja och företräda medlemmarna nationellt.

Främjande av ändamålet

Under 2018 har SHF hållit ett flertal konferenser för regionala förbund för kunskaps- och erfarenhetsutbyte i arbetet med natur- och kulturarvet. SHF har tillhandahållit service till anslutna föreningar i form av försäkring, rådgivning, information och hemsida i Hembygdsportalen. SHF har haft dialog med ett flertal olika myndigheter i arbetet med natur- och kulturlandskapet, där särskilt frågan om vilka effekter som nya bestämmelser för vattenförvaltning får för kulturlämningar har fått stor uppmärksamhet. SHF har även arbetat med att utveckla ett policyprogram för hembygdsrörelsens arbete med natur- och kulturlandskapen.

Medlemmar

Sveriges Hembygdsförbund utgörs av 26 regionala hembygdsförbund och 2040 lokala föreningar. Som medlem betalar man medlemsavgiften till sin lokala förening. Föreningen erlägger sedan en avgift till det regionala hembygdsförbundet och SHF som baserar sig på antalet medlemmar i föreningen. Avgiften till SHF är 13 kr per medlem för fullvärdiga medlemsföreningar. Stödande medlemsföreningar betalar en fast avgift på 2000 kr per år.

Föreningens säte är Stockholm

Flerårsjämförelse*

Beloppen i Flerårsjämförelse visas i KSEK

	2018	2017	2016	2015	2014
Medlemsintäkter	5 480	5 544	5 586	5 614	3 176
Bidrag	3 759	3 990	5 050	3 350	3 100
Eget kapital	7 682	6 875	5 608	3 515	594
Balansomslutning	9 420	8 281	7 228	7 686	9 026
Årets resultat	807	1 267	1 195	164	-2 557
Soliditet (%)	82,0	83,0	77,6	45,7	6,6

*Definitioner av nyckeltal, se noter

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Utveckling av Hembygdsportalen

SHF har 2018 gjort större investeringar i en digital tjänst kallad Hembygdsportalen. Tjänsten gör det möjligt för föreningarna att lägga upp hemsidor och lagra lokalhistorisk information. Tjänsten är kostnadsfri för föreningarna upp till 100 Gb lagringsutrymme.

Hembygdsförsäkringen

Gruppförsäkringsavtalet med Länsförsäkringar Halland ger SHF rätt till bonus när det totala antalet skador hålls nere. 2018 erhöles en maximal bonus med 1 miljon kronor.

Beslut om organisationsförändring

Styrelsen beslutade i november om en organisationsförändring i syfte att frigöra resurser för ökat samarbete med kultursektorn och för att få en tydligare prioritering av uppdraget att företräda medlemmarna nationellt i arbetet med natur- och kulturlandskapet. Förändringen medför en minskning av personalstyrkan vid kansliet i Stockholm med två tjänster under 2019. MBL-förhandlingar med de fackliga parterna avslutades i december.

Risker och förväntan

Antalet föreningar är stabilt, men antalet medlemmar per förening fortsätter att minska med sjunkande medlemsintäkter som följd. Uppbyggnad av Hembygdsportalen ses som en viktig åtgärd för att stärka medlemsnyttan. SHF har under senare år arbetat för att stärka sin position som miljöskyddsorganisation och beviljades 2018 en höjning av bidraget från Naturvårdsverket till 800 000 kr (540 000 kr 2017). I mars 2019 beslutade myndigheten att sänka bidraget till 201 300 kr. Beslutet var föranlett av kraftigt minskade anslag till myndigheten under 2019. Övriga statsbidrag från Kulturrådet och Riksantikvarieämbetet förväntas hålla en stabil nivå och SHF har 2018 och 2019 även beviljats projektstöd från Riksarkivet.

Övrig information

Sveriges Hembygdsförbund har 90-konto och står därmed under kontroll av Svensk insamlingskontroll. Det betyder att 75% eller mer av förbundets intäkter ska gå till verksamhetsändamålet.

Hemsida

www.hembygd.se

Tidskrifter

Bygd och natur är Sveriges Hembygdsförunds tidskrift. Den utkommer 4 gånger per år i ca 11 000 exemplar per utgåva.

Förändring i eget kapital

	Grundkapital	Ändamåls- bestämda medel Hembygds Försäkring	Ändamåls- bestämda medel Sveriges Hembygdsfond	Ändamåls- bestämda medel Investerings fond	Balanserat resultat inkl Årets resultat	Summa Eget Kapital
Ingående balans	766 350	2 924 510	1 010 630	630 197	1 543 185	6 874 872
Årets resultat					806 946	806 946
Disposition av föregående års balanserade vinstmedel			168 136	1 000 000	-1 168 136	
Belopp vid årets utgång	766 350	2 924 510	1 178 766	1 630 197	1 181 995	7 681 818

Ändamålsbestämda medel innefattar Hembygdsförsäkring, Sveriges Hembygdsfond och Investeringsfond till ett sammanlagt värde av 5 733 472

Resultatdisposition

Förslag till disposition av föreningens vinst

Till stämmans förfogande står

balanserad vinst	375 050
årets vinst	806 946
	<u>1 181 996</u>

Styrelsen föreslår att

till ändamålsbestämda medel avsätts	781 550
i ny räkning överföres	400 446
	<u>1 181 996</u>

Årets resultat är 806 946 kr. Det balanserade resultatet är 1 181 996. Styrelsen föreslår att resultatet disponeras så att 781 550 kr tillförs posten investeringsfond och att resterande 400 446 överförs i ny räkning.

Beträffande föreningens resultat och ställning i övrigt hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkning med tillhörande noter.

RESULTATRÄKNING

		2018-01-01	2017-01-01
	Not	2018-12-31	2017-12-31
Verksamhetsintäkter			
Medlemsavgifter		5 480 105	5 544 476
Bidrag	2	3 758 928	3 990 000
Netoomsättning	3	913 453	1 038 415
Övriga rörelseintäkter	4	2 066 883	2 617 047
		<u>12 219 369</u>	<u>13 189 938</u>
Verksamhetskostnader			
Råvaror och förnödenheter		-3 489 296	-4 645 465
Övriga externa kostnader		-2 471 930	-2 581 067
Personalkostnader	5	-5 060 409	-5 040 297
Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar		<u>-390 775</u>	<u>0</u>
		<u>-11 412 410</u>	<u>-12 266 829</u>
Verksamhetsresultat		806 959	923 109
Resultat från finansiella poster			
Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar		0	343 670
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		0	9
Räntekostnader och liknande resultatposter		<u>-15</u>	<u>-112</u>
		<u>-15</u>	<u>343 567</u>
Resultat efter finansiella poster		806 944	1 266 676
Årets resultat		<u>806 944</u>	<u>1 266 676</u>

BALANSRÄKNING

		2018-12-31	2017-12-31
TILLGÅNGAR	Not		
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar			
Övriga immateriella anläggningstillgångar	6	<u>781 550</u>	<u>0</u>
		781 550	0
Finansiella anläggningstillgångar			
Andra långfristiga värdepappersinnehav	7	<u>5 190 630</u>	<u>5 000 630</u>
		5 190 630	5 000 630
Summa anläggningstillgångar		5 972 180	5 000 630
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		623 240	1 037 479
Aktuell skattefordran		127 498	142 598
Övriga fordringar		132 164	0
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	8	<u>417 522</u>	<u>428 810</u>
		1 300 424	1 608 887
Kortfristiga placeringar			
Övriga kortfristiga placeringar		<u>1 818</u>	<u>1 818</u>
		1 818	1 818
Kassa och bank			
Kassa och bank		<u>2 145 331</u>	<u>1 669 914</u>
Summa kassa och bank		2 145 331	1 669 914
Summa omsättningstillgångar		3 447 573	3 280 619
SUMMA TILLGÅNGAR		9 419 753	8 281 249

EGET KAPITAL OCH SKULDER

Eget kapital

Grundkapital	766 350	766 350
Ändamålsbestämda medel	<u>5 733 472</u>	<u>4 565 336</u>
	6 499 822	5 331 686
Balanserat resultat	375 050	276 510
Årets resultat	<u>806 946</u>	<u>1 266 676</u>
Summa eget kapital	7 681 818	6 874 872

Kortfristiga skulder

Leverantörsskulder		393 562	356 746
Övriga skulder		186 438	206 654
Skuld erhållna ej nyttjade bidrag	9	293 572	0
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	10	<u>864 363</u>	<u>842 977</u>
Summa kortfristiga skulder		1 737 935	1 406 377

SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER

9 419 753

8 281 249

NOTER

Not 1 Redovisningsprinciper

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen och BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning.

Principerna är oförändrade jämfört med föregående år.

Fordringar

Fordringar har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta.

Övriga tillgångar, avsättningar och skulder

Övriga tillgångar, avsättningar och skulder har värderats till anskaffningsvärden om inget annat anges nedan.

Intäktsredovisning

Inkomsten redovisas till det verkliga värdet av vad som erhållits eller kommer att erhållas. Företaget redovisar därför inkomsten till nominellt värde (fakturabelopp) om ersättningen erhålls i likvida medel direkt vid leverans. Avdrag görs för lämnade rabatter.

Ändamålsbestämda medel

I posten Ändamålsbestämda medel i eget kapital redovisas ännu inte förbrukade gåvor och andra ändamålsbestämda medel. Se även förvaltningsberättelsen alternativt rapport för eget kapital.

Medlemsavgifter

Medlemsavgifter omfattar den del som avser medlemskap i organisationen. Medlemsavgifter redovisas vid inbetalning från medlemmen och intäktsredovisas över den tidsperiod som avses.

Gåvor och bidrag

Med gåva eller bidrag avses en transaktion i vilken organisationen tar emot en tillgång eller tjänst som har ett värde utan att ge tillbaka motsvarande värde i utbyte. Om organisationen måste uppfylla vissa villkor för att inte behöva betala tillbaka den mottagna tillgången eller tjänsten, är det ett bidrag. Om sådana villkor saknas är det en gåva.

Immateriella anläggningstillgångar

Immateriella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar. Tillgångarna skrivs av linjärt över tillgångarnas bedömda nyttjandeperiod. Nyttjandeperioden omprövas per varje balansdag. Pågående projekt skrivs inte av utan nedskrivningsprövas årligen. Följande nyttjandeperioder tillämpas:

	Antal år
Balanserade utgifter för utvecklingsarbeten och liknande arbeten	3

Finansiella instrument

Finansiella instrument värderas utifrån anskaffningsvärde.

Finansiella anläggningstillgångar och finansiella långfristiga skulder samt räntebärande kortfristiga finansiella fordringar och skulder värderas såväl vid första redovisningstillfället som i efterföljande värdering till upplupet anskaffningsvärde, vilket normalt är detsamma som verkligt värde (transaktionsvärdet) vid anskaffningstidpunkten med tillägg av direkt hänförliga transaktionsutgifter såsom courtage

Inkomstskatt

Aktuell skatt är inkomstskatt för innevarande räkenskapsår som avser årets skattepliktiga resultat och den del av tidigare räkenskapsårs inkomstskatt som ännu inte har redovisats.

Aktuell skatt värderas till det sannolika beloppet enligt de skattesatser och skatteregler som gäller på balansdagen.

UPPLYSNINGAR TILL ENSKILDA POSTER

Not 2 Bidrag	2018	2017
Riksantikvarie ämbetet	2 000 000	2 000 000
Naturvårdsverket	800 000	540 000
Statens Kulturråd	450 000	450 000
Postkodlotteriet/Projektanslag	508 928	1 000 000
	<u>3 758 928</u>	<u>3 990 000</u>
Not 3 Nettoomsättning	2018	2017
<i>Nettoomsättning uppdelad på intäktslag</i>		
Deltagaravgift	357 751	284 954
Hysesintäkter	146 093	171 250
Föreningsprenumerationer	222 875	217 297
Annonsintäkter	28 655	71 615
Försäljning eget material	123 704	125 163
Hembygdsvän Gåvor	34 375	168 136
	<u>913 453</u>	<u>1 038 415</u>
Not 4 Övriga rörelseintäkter	2018	2017
<i>Övriga rörelseintäkter uppdelade på intäktslag</i>		
Hembygdsförsäkring	1 619 000	2 287 707
Bidrag personal	423 749	319 891
Övriga intäkter	24 134	9 449
	<u>2 066 883</u>	<u>2 617 047</u>
Not 5 Personal	2018	2017
<i>Medelantal anställda</i>		
Medelantalet anställda bygger på av föreningen betalda närvarotimmar relaterade till en normal arbetstid.		
Medelantal anställda har varit	9	9
<i>Löner, ersättningar m.m.</i>		
Löner, ersättningar, sociala kostnader och pensionskostnader har utgått med följande belopp:		
Löner och ersättningar	3 194 670	3 136 407
Pensionskostnader	376 103	304 360
Sociala kostnader	1 131 035	1 093 341
Summa	<u>4 701 808</u>	<u>4 534 108</u>

Not 6 Övriga immateriella anläggningstillgångar	2018-12-31	2017-12-31
Ingående anskaffningsvärde	0	0
Inköp	1 172 325	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	1 172 325	0
Årets avskrivningar	-390 775	0
Utgående ackumulerade avskrivningar	-390 775	0
Utgående redovisat värde	781 550	0

Not 7 Andra långfristiga värdepappersinnehav	2018-12-31	2017-12-31
Värdepapper		
Carnegie Fonder Sverigefond *	96 050	80 850
Simplicity Företagsobligationer*	432 226	363 826
Simplicity Likviditet*	240 128	202 128
SPP Fonder Grön		
Obligationsfond*	432 226	363 826
Lannebo Fonder Sverige	319 200	319 200
Lannebo Fonder lannebo		
Corporate Bond	1 276 800	1 276 800
Lannebo Fonder Likviditet	798 000	798 000
Catella Hedgefond	199 500	199 500
Öhman Fonder Företagsobligation		
Hållbar	1 396 500	1 396 500
	<u>5 190 630</u>	<u>5 000 630</u>

På balansdagen uppgår marknadsvärdet på ovanstående värdepapper till 5 150 208,73 kronor.

* Dessa fonder hänförs till Sveriges Hembygdsfond

Ingående anskaffningsvärde	5 000 630	0
Inköp	190 000	5 000 630
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	5 190 630	5 000 630
Utgående redovisat värde	5 190 630	5 000 630

Not 8 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	2018-12-31	2017-12-31
Förutbetalda hyror	177 815	174 155
Övriga poster	239 707	254 655
	<u>417 522</u>	<u>428 810</u>

Not 9 Skuld erhållna ej nyttjade bidrag	2018-12-31	2017-12-31
Kategori		
Landskap	52 500	0
Konsulent träff	50 000	0
Arkiv projekt	191 072	0
	<u>293 572</u>	<u>0</u>

Not 10 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Upplupna Semesterlöner
Upplupna Soc. avg
Övriga upplupna kostnader

2018-12-31

527 172
165 637
171 554

864 363

2017-12-31

539 007
166 111
137 859

842 977

Not 11 Väsentliga händelser efter räkenskapsårets slut

Efter räkenskapsårets slut har fortsatt investering i hembygdsportalen och IT plattformen skett, vilket kommer att öka de immateriella anläggningstillgångarna under 2019.

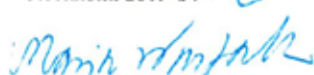
Not 12 Definition av nyckeltal**Soliditet**

Justerat eget kapital i procent av balansomslutning

Avkastning på eget kapital

Resultat efter finansiella poster i procent av genomsnittligt justerat eget kapital

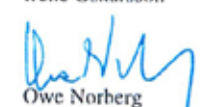
Stockholm 2019-04-12

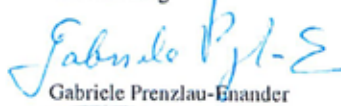
Maria Norrfalk
Förbundsordförande

Irene Oskarsson

Owe Norberg

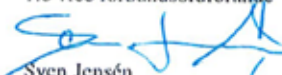
Gabriele Prenzlau-Enander

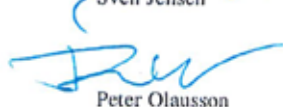
Jan Nordwall
Generalsekreterare

Conny Sandberg
1:e vice förbundsordförande

Sven Jensén

Peter Olausson

Eva Kempff

Anna-Karin Andersson
2:e vice förbundsordförande

Kjell Gustafsson

Bo Nilsson

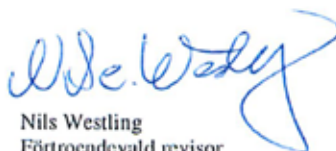
Vår revisionsberättelse har lämnats den

april 2019

KPMG

Anna Landerholm Granberg
Auktoriserad revisor

Nils Westling
Förtroendevald revisor

Revisionsberättelse

Till föreningsstämman i Sveriges Hembygdsförbund, org. nr 802006-2181

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Sveriges Hembygdsförbund för år 2018.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av föreningens finansiella ställning per den 31 december 2018 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att föreningsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för föreningen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till föreningen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Annan information än årsredovisningen

Det är styrelsen och generalsekreteraren som har ansvaret för den andra informationen. Den andra informationen består av Verksamhetsberättelse 2018 men innefattar inte årsredovisningen och vår revisionsberättelse avseende denna.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och generalsekreterarens ansvar

Det är styrelsen och generalsekreteraren som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen och generalsekreteraren ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen och generalsekreteraren för bedömningen av föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och generalsekreteraren avser att likvidera föreningen, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.

- skaffar vi oss en förståelse av den del av föreningens interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och generalsekreterarens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och generalsekreteraren använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en förening inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar samt stadgar

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och generalsekreterarens förvaltning för Sveriges Hembygdsförbund för år 2018 samt av förslaget till dispositioner beträffande föreningens vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att föreningsstämman disponerar vinsten enligt det presenterade förslaget och beviljar styrelsens ledamöter och generalsekreteraren ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till föreningen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och generalsekreterarens ansvar

Det är styrelsen och generalsekreteraren som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande föreningens vinst eller förlust samt förvaltningen.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller generalsekreteraren i något väsentligt avseende företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot föreningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av föreningens vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med stadgarna.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot föreningen, eller att ett förslag till dispositioner av föreningens vinst eller förlust inte är förenligt med stadgarna.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av föreningens vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelse skulle ha särskild betydelse för föreningens situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande föreningens vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med stadgarna.

Stockholm den 24 april 2019

KPMG AB

Anna Landerholm Granberg

Auktoriserad revisor

FOTO: STINA ROSÉN

**SVERIGES
HEMBYGDSFÖRBUND**

Sveriges Hembygdsförbund samlar en av Sveriges största folkrörelser med 2 040 föreningar och 420 000 medlemmar. Hembygdsrörelsen spelar en viktig roll både för den lokala identiteten och för utvecklingen av lokalsamhället.

www.hembygd.se